

Unele probleme sociale, economice, juridice și etice ale utilizării tehnologiei informației și comunicațiilor

*Prof. dr. ing. St. Iancu **

Ubicuitatea calculatoarelor și ritmul rapid de evoluție tehnologică a acestora sunt aspectele cele mai semnificative ale actualei revoluții informatice. Simbolul convergenței dintre telecomunicații, calculatoare și tehnologia de control, Internetul, reprezintă unul dintre vectorii Societății informaționale în Europa. În prezent este un fapt comun în a recunoaște că informația este omniprezentă în activitățile umane, tehnologia informației și de comunicații, de la calculatorul personal la rețeaua Internet, de la telefonul mobil până la rețelele mondiale de comunicații, este în plină dezvoltare și ne transformă viața, relațiile, organizarea societății.

Dezvoltările TIC din ultima decadă au transformat deja societatea noastră sub multe aspecte. Cu toate acestea, se consideră că și țările dezvoltate din punct de vedere industrial care beneficiază, comparativ cu celelalte țări, din plin de noile facilități, nu se află decât la începutul exploatării unor tehnologii care nu s-au maturizat și care se află încă în plină dezvoltare.

Societatea Informațională - Societatea Cunoașterii (SI-SC) este concepută ca un mediu foarte diferit, fără precedent, în care implementarea ultimelor realizări tehnice trebuie să meargă în paralel cu adoptarea de noi soluții juridice care să monitorizeze efectele negative ale impactului utilizării TIC.

Potențialul Internetului de a informa, educa, distra și de a se constitui ca suport pentru organizarea și desfășurarea afacerilor la scară globală este considerabil. Dar, ca orice nouă tehnologie, Internetul poartă și un conținut potențial nociv, putând fi folosit și pentru organizarea și desfășurarea de activități criminale.

Studierea problemelor utilizării TIC presupune să se țină seama de aspecte de ordin: *tehnic* (hardware și software, vulnerabilitatea sistemelor informatice), *managerial* (de mare utilitate în stabilirea politicii afacerilor), *legal* (noi reglementări și legi, impunerea aplicării eficiente a prevederilor legale, sancționarea actelor criminale etc), *educational* (utilizatorii TIC trebuie să devină conștienți de funcțiile și efectele potențiale generate de mijloacele tehnice utilizate și să învețe cum și când le pot folosi în siguranță), *etic* (etica informaticienilor) și *de piață* (competiția și cererea utilizatorilor de mijloace tehnice pot genera multe perfecționări tehnice atât ca hard cât și ca soft).

* Secretar științific al Secției de Știința și Tehnologia Informației a Academiei Române

Modificările tehnologice sau introducerea unei noi tehnologii, de regulă, impun modificări corespunzătoare în cadrul legislativ existent, în organizarea instituțiilor, în politica afacerilor, în schimbarea abilităților personale ale celor implicați și chiar transformarea mentalităților. O nouă tehnologie poate să facă fezabile activități sau acțiuni care nu se puteau realiza anterior, când a fost elaborat cadrul legislativ și, de aceea, asemenea acte și activități nu pot fi ilegale sau criminale până ce nu se elaborează o lege care să le interzică.

Societatea omenească a căutat căi și modalități care să-i asigure o cât mai bună adaptare la schimbările majore tehnologice. Pe măsură ce au apărut noi necesități, noi probleme și s-au identificat noi mijloace tehnice de soluționare, de satisfacere a necesităților vieții, s-au creat noi instituții care au urmărit să amortizeze șocurile noilor tehnologii și să descurajeze abuzurile care ar fi putut duce la efecte necontrolabile. Cu toate acestea, aplicarea unor noi tehnologii, chiar și în cazul soluționării unor probleme curente de producție, de creștere a bunăstării, de îmbunătățire a stării de sănătate, a dat naștere, uneori, la efecte secundare nedorite a căror soluționare a necesitat și necesită noi eforturi.

Extinderea utilizării tehnicii de calcul în aproape toate domeniile vieții, precum și conectarea calculatoarelor în rețele internaționale a făcut ca infracțiunea comisă cu ajutorul sau prin intermediul calculatorului să fie mai diversă, mai periculoasă și mai prezentă la nivel internațional. O analiză a factorilor generatori de acțiuni criminale a arătat că rețelele de comunicare și calculatorul modern prezintă caracteristici specifice care sunt de mare utilitate pentru criminali și implică mari dificultăți pentru potențialele victime și pentru aplicarea legii (probleme complexe de securizarea sistemelor, multiplicitatea sistemelor hard și soft, lipsa de experiență a multor utilizatori, anonimatul comunicării, criptarea și mobilitatea internațională). Grupuri care activează în domeniul crimei organizate, profesioniști în spionajul economic și serviciile secrete din întreaga lume exploatează deja aceste noi caracteristici ale acțiunilor criminale cibernetice. Multe guverne, mulți oameni de afaceri, mulți utilizatori particulari nu realizează pericolul la care sunt expuși prin aceste noi condiții de comitere a crimei, nici că protecția împotriva crimei cibernetice are o mare semnificație și nici care sunt căile potențiale tehnice și legale de contracarare a amenințărilor infractorilor.

Într-un studiu efectuat în anul 1998 de către Universitatea din Würzburg, la cererea Direcției a XIII-a a Comisiei Europene, se arată că, fără a se face referiri la aspectele tehnice legate de securitatea sau fiabilitatea insuficiente ale rețelelor informatice, impactul negativ al utilizării TIC s-a concretizat, în prezent, în următoarele infracțiuni: încălcarea caracterului privat al datelor personale, violarea drepturilor de proprietate intelectuală, infracțiuni economice, diseminarea de materiale cu conținut ilegal sau nociv. Analiza situației actuale a evidențiat că infracțiunile comise prin intermediul calculatorului s-au focalizat în domeniul crimei economice în special prin comiterea de fraude cu ajutorul calculatorului, spargerii de coduri, spionaj economic, furt de secrete tehnologice. Folosirea TIC în domeniile tradiționale ale crimei organizate (de ex. comerțul cu arme și de droguri) capătă o importanță tot mai mare. Studiul celor patru direcții de acțiune infracțională prin utilizarea TIC evidențiază faptul că Internetul a

devenit țara celor patru cavaleri ai Apocalipsei: crima organizată, terorismul, traficul de arme și de droguri, pedofilia.

În acest studiu se vor prezenta puncte de vedere controversate și alternative privind: accesul liber la informație, caracterul privat al datelor personale, impunerea respectării cadrului legal, libertatea cuvântului, a exprimării libere a concepțiilor, convingerilor, în contextul utilizării facilităților oferite de Internet în condițiile de piață economică liberă. Orice autor al unui asemenea material face parte dintr-un anumit grup social cu o anumită mentalitate, are opinii personale, prejudecăți. Personal sunt un susținător al Cartei Drepturilor Omului și în același timp un partizan al dezvoltării tehnologice, incluzând dezvoltarea TIC. Nu am avut intenția de a evidenția cât de periculoasă poate fi dezvoltarea tehnicii, în general, sau a TIC, în special. Dacă vom cugeta asupra produselor pe care le utilizăm zi de zi, la ceea ce mâncăm, la condiționările tehnice în care trăim și ne desfășurăm activitatea și ne vom imagina cum ar arăta o zi din viață fără mijloace de comunicare, de transport, de climatizare, de canalizare, am vedea ce importanță are tehnica în viața noastră cotidiană. În concluzie la cele expuse mai sus se poate afirma că orice tehnologie nu este o forță imuabilă care acționează în afara controlului uman. Oamenii decid ce tehnologii și ce produse să dezvolte și să le utilizeze, stabilesc când un produs este sigur pentru a fi lansat pe piață, adoptă decizii referitoare la cerințele pe care trebuie să le îndeplinească personalul angajat. Oamenii fac legi, aprobă acte normative și standarde care să reglementeze interacțiunile dintre societate și efectele impactului unei noi tehnici.

Din cele expuse anterior rezultă că orice nouă tehnologie creează noi riscuri și generează noi probleme pe care instituțiile abilitate să amortizeze șocurile provocate de impactul implementării noii tehnologii sunt chemate să le soluționeze. Orice informatician profesionist dispune de informații la care publicul larg (clienții utilizatori TIC) fie nu are acces, fie nu are competența de a le înțelege. Majoritatea persoanelor implicate în utilizarea TIC pot fi afectate de modul de lucru al echipamentelor de calcul și comunicații, al funcționării corecte a sistemelor, al comportamentului etic al specialiștilor informaticieni.

Ultimele realizări din domeniul științei și tehnologiei informației au transformat Internetul într-o “agora”, un loc în care ideile, noile concepte, noile tehnologii sunt concepute și schimbate, în care contactele dintre toate tipurile de oameni sunt nu doar posibile ci devin realitate.

Marea majoritate a utilizatorilor de TIC, de regulă, nu înțeleg cum funcționează sistemele informatice și, de aceea, nu pot să aprecieze corect calitatea și siguranța lor în funcționare, ceea ce creează obligații și responsabilități din partea specialiștilor informaticieni.

Responsabilitatea profesională este o problemă de educație socială și ea trebuie formată în procesul de instruire și desăvârșită în primii ani de muncă. Procesul de învățământ din România urmărește numai formarea unor specialiști foarte pricepuți în a soluționa probleme tehnico-științifice, omițând că un specialist trebuie să aibă și o înaltă ținută

morală și să fie creativ. La fel de importantă este și datoria formatorilor de a pregăti studenții, atât pentru a aborda sistemic, global, soluționarea unei probleme, cât și pentru studiul interconectărilor dintre progresul științei și tehnicii și noile fenomene din societate. Se simte nevoia, de urgență, a unor lideri reali care văd consecințele pe termen lung și care vor să își asume responsabilitatea socială pentru activitatea desfășurată. Profesorii universitari trebuie să devină activi în difuzarea cunoștințelor științifice de bază în societate iar prin comportament și comunicare trebuie să devină factori activi, catalizatori în reînnoirea principiilor etice în societate. Fiecare informatician, și, în fond, fiecare cetățean, trebuie să se comporte corect pentru a se asigura o dezvoltare reală, susținută și consistentă. Acest fapt nu poate fi impus nici de cea mai strictă lege, dar necesită o bună înțelegere a unor informații științifice de bază și un comportament social, etc. Obligațiile educative ale procesului de învățământ trebuie să meargă mult dincolo de ușile școlii, liceului sau universității.

Acum aproape 500 de ani François Rabelais (1494-1553) era de părere că *“Știința fără conștiință nu este decât o ruină a sufletului”*. Această idee își păstrează valabilitatea și astăzi și devine și mai importantă în condițiile dezvoltării TIC și ale apariției impactului tehnologiei, relativ noi, a informației și comunicațiilor asupra societății. În prezent, multe dintre sistemele etice tradiționale sunt considerate desuete. Am rămas numai cu conceptele de economie liberă de piață și măsurarea succesului prin valoarea acțiunilor. Maximizarea veniturilor este scopul, cu toate înțelesurile legale și semilegale.

Un sistem socio-economic rațional, pentru a fi suficient sau operațional, nu poate lua în considerare numai costurile externe, materiale. Dacă toate valorile devin măsurabile numai în unități monetare, atunci societatea în care trăim ar deveni mărginită, banală, lovită de sărăcie și unul dintre puținele imbolduri rămase pentru a continua să trăiești ar fi plăcerea de a înșela și de a te împotrivi unui comportament etic. Ar dispărea motivația muncii creative, nu s-ar mai recompensa, la justa valoare, aportul științific, tehnic, inovativ și acest mod de viață ar reprezenta o involuție. O parte din omenire ar deveni escroci de succes și agenți fiscali bogați iar restul, marea majoritate, care ar trăi în sărăcie, oricum nu ar mai conta.

Este nevoie de principii etice reînnoite, care să aibă relevanță generală, sistemică. Să nu se înțeleagă că s-ar impune să inventăm, neapărat, noi conținuturi, noi concepte etice. În principiu, toate conceptele relevante și perene au fost exprimate și documentate iar și iar de-a lungul a peste 2000 de ani. Tot ceea ce este necesar este de a le remodela într-o formă modernă, compatibilă cu știința și tehnologia informației. În acest mod domeniul TIC ar putea deveni un centru spiritual care va îmbina știința, capacitatea de anticipare și responsabilitatea socială, care va forma informaticieni care să poarte responsabilități sociale și care să fie pregătiți pentru funcțiile solicitante ale societății.

Prima responsabilitate morală a unui utilizator TIC este de a procura și utiliza numai pachete de programe originale. Dacă se procură software pentru o societate comercială, trebuie ca pentru fiecare calculator procurat să se cumpere propriul său pachet de produse soft original, precum și numărul corespunzător de manuale. Este ilegal să se procure un singur set de soft original care să fie apoi rulat în mai multe calculatoare sau care să fie

împrumutat, copiat sau difuzat, indiferent de motivație, fără acordul scris prealabil al producătorului de soft.

La procurarea de soft, utilizatorul TIC trebuie să se asigure că se cumpără soft original. Multe produse soft contrafăcute arată identic cu cele distribuite de producătorul original, deși sunt inferioare calitativ și generatoare de erori sau viruși.

Producătorii, furnizorii, distribuitorii de produse, precum și prestatorii de servicii informatice, sunt obligați să ia măsurile care se impun pentru a putea da asigurările necesare celor care le utilizează că acestea nu sunt de natură să afecteze drepturile omului și libertățile individuale.

Etica informaticienilor ar trebui definită, în mod analog, cu cea a medicilor, a juriștilor, a dascălilor și ar trebui să stabilească principii de acțiune și să soluționeze problematica cu care se confruntă un specialist informatician în exercitarea funcției sale. Ea ar trebui să se refere și la responsabilitățile unui informatician în relațiile cu cel care l-a angajat, cu colegii de muncă, cu potențialii clienți, cu toți ceilalți care ar putea fi afectați de prestația lui. Multe din aceste probleme ar putea fi soluționate prin principii etice generale, comune tuturor profesiunilor. Evaluarea faptului că o companie livrează un sistem de calcul iar un informatician concepe un virus pe care îl implementează, făcând imposibilă funcționarea sistemului, sau stabilirea reacției unui informatician angajat când șeful lui îi solicită să facă o copie neautorizată după un program protejat se pot face conform principiilor de deontologie profesională.

Informația în formă digitală este volatilă și extrem de ușor de reprodus. Respectul pentru activitatea creativă a altora este un factor critic în mediul cibernetic. Violarea dreptului de autor, inclusiv plagiatul, încălcarea dreptului la viața particulară, privată, accesul neautorizat într-un sistem de calcul, violarea dreptului de proprietate intelectuală, de secret comercial, de know-how, diseminarea de informație nocivă sau ilegală ar trebui să constituie temeiuri pentru sancționarea făptuitorilor.

TIC, ca orice nouă tehnologie, creează însă și noi probleme specifice care nu pot fi soluționate numai în baza principiilor etice generale. Conceperea softwareului generează unele probleme în stabilirea responsabilității. Este ceva normal ca un furnizor să refuze să asigure garanție pentru un produs dacă un cumpărător a intervenit făcând modificări constructive la acel produs. Această regulă generală nu se poate aplica întotdeauna la stabilirea responsabilităților în cazul sistemelor de decizie. Pentru sistemele care folosesc modele și decizii euristice, pentru a conduce afaceri și a adopta decizii financiare, o decizie greșită poate avea rezultate incalculabile. În cazul unor decizii, ocazional greșite cui revine responsabilitatea?...analistului care a conceput sistemul sau utilizatorului pentru că nu a înțeles riscurile și limitările sistemului folosit ?. Într-un asemenea caz este obligatoriu ca analistul să explice limitele și incertitudinile sistemului furnizat clientului iar acesta din urmă are obligația să nu se sustragă de la răspunderea sa în a înțelege aceste carențe ale sistemului și în a adopta măsurile de protecție necesare.

În studiul efectuat de către Universitatea din Würzburg a fost evidențiat impactul negativ al utilizării TIC, fără a se face referiri la aspectele tehnice legate de securitatea sau fiabilitatea insuficiente ale rețelelor informatice, precum și la aspectele etice ale utilizării sistemelor informatice.

Intensificarea utilizării TIC poate adâncii separația dintre bogați și săraci, creând o societate cu două clase – cei care “au” acces la informație și cei care “nu au”. Ar fi necesar ca să se subvenționeze persoanele cu venitul/cap de locuitor redus pentru a-și putea permite să procure un calculator sau să dispună de posibilitatea de a „intra” în “spațiul public” pe Internet, pentru a avea acces la informațiile pe care serviciile comerciale nu le pot furniza.

Progresul tehnologic generat de calculatoare și ritmul extraordinar de dezvoltare a TIC pot determina un impact dramatic asupra vieții oamenilor. Pentru unii, care văd calculatorul ca un instrument care dezumanizează și care reduce calitatea vieții sau care amenință status quo și buna lor stare, acest impact este ceva îngrozitor. Alții văd în dezvoltarea TIC o provocare și o oportunitate incitantă. Are evoluția TIC un impact general pozitiv sau negativ? O tehnologie nouă, inclusiv TIC, trebuie comparată cu alternativele sale și să se facă un bilanț al avantajelor și dezavantajelor generate de fiecare dintre aceste noi tehnologii. Noi trebuie să studiem orice nouă tehnologie, să-i identificăm aspectele pozitive și negative pentru a reduce tot ceea ce este defavorabil și a dezvolta ceea ce este util. În domeniul utilizării TIC se poate aprecia că, prin eforturi tehnologice, juridice, educaționale, să se conceapă o strategie politico-socială, atât pe plan național cât și internațional, care să diminueze până la anulare efectele negative care ar putea fi generate.

În nici unul din Statele Membre ale UE nu a fost încă adoptată o strategie națională de contracarare a infracțiunilor cibernetice. În marea majoritate a acestor țări, reacțiile la acest tip de acțiuni criminale constau în apelul la cadrul legal național penal, neglijându-se măsurile alternative de prevenire și protecție.

În ciuda eforturilor depuse de organizațiile internaționale și supranaționale, în multe țări legile naționale prezintă multe lipsuri. Există, atât diferențe considerabile între legislațiile naționale, cât și lipsa unor previziuni în ceea ce privește: infracțiunea de încălcare a vieții private, hackeri, protecția secretelor comerciale și tehnice, conținut ilegal, responsabilitatea furnizorilor de servicii Internet, forță coercitivă a agenților de urmărire judiciară (în special pentru respectarea codificării datelor și a atacurilor asupra rețelelor internaționale de calculatoare), precum și în domeniul procedurilor jurisdicționale ale cazurilor penale.

La nivel internațional sau supranațional, diferite organizații (în afară de UE au mai participat Consiliul Europei¹, G8, OECD², Interpol, ONU) au colaborat sau și-au

¹ Organizație internațională guvernamentală înființată la 05.05.1949, cu sediul la Strasbourg. Membri: 32 de state (Austria, Belgia, Bulgaria, Cehia, Cipru, Danemarca, Elveția, Estonia, Finlanda, Franța, Germania, Grecia, Irlanda, Islanda, Italia, Letonia, Liechtenstein, Lituania, Luxemburg, Malta, Marea Britanie, Norvegia, Olanda, Polonia, Portugalia, San Marino, Slovacia, Slovenia, Spania, Suedia, Turcia, Ungaria)

armonizat activitățile împotriva infracțiunilor comise cu ajutorul sau prin intermediul calculatorului. Dacă în anii 1970-1980 se putea vorbi despre o lipsă de preocupare de coordonare a activităților organizațiilor internaționale sau supranaționale în domeniul analizat, în deceniile următoare ale secolului al XX-lea s-ar putea vorbi despre faptul că instrumentele internaționale convenite erau uneori generale, vagi și se concentrau, în special, asupra problemelor legale.

În studiul menționat al Universității din Würzburg se preciza că pentru a se putea lupta cu succes împotriva infracțiunilor comise prin intermediul TIC, trebuie stabilită o *strategie la nivel internațional*, pertinentă, care să urmărească:

- Acțiuni de perfecționare a cadrului legal existent în domeniul informatic;
- Perfecționări tehnologice soft de criptografie care să diminueze posibilitatea decriptării neautorizate;
- Creșterea performanțelor tehnologice de fabricație a hard-ului care să diminueze posibilitatea de acțiune a hackerilor;
- Măsuri educaționale prin care să se extindă conceptele preventive, apreciate ca fiind mai eficiente decât cele punitive.

Strategia internațională elaborată ar trebui să cuprindă, în mod obligatoriu, cel puțin toate țările care sunt racordate la INTERNET, deoarece adoptarea unei strategii naționale diferențiate ar putea constitui “raiuri informatice” pentru infractorii informatici și, în schimb, ar conduce la restricții de piață și la bariere naționale în calea liberă a informației.

La elaborarea strategiei ar trebui să se țină seama că informația este o valoare nouă, distinctă, care nu poate fi protejată prin analogie cu bunurile tangibile.

În domeniul legislativ ar trebui elaborată o nouă doctrină a dreptului informației care va avea ca obiect:

- Protecția autorului și a celui care deține informația;
- Protecția persoanei la care se referă informația;
- Protecția societății față de diseminarea informației ilegale, nocive;
- Dreptul legal al persoanei de a avea acces liber la a primi și a transmite informații.

Comunitatea Economică Europeană a adoptat deja instrumente juridice cu scopul de a se armoniza legislațiile naționale ale Statelor Membre în ceea ce privește protecția datelor personale prelucrate automat, protecția dreptului de proprietate intelectuală, prevenirea

Obiective: realizarea unei mai mari unități între statele membre; facilitarea progresului lor economic și social; promovarea principiilor democrației parlamentare și ale respectării drepturilor omului.

² Organizația de Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE) a fost creată în 1961, în locul fostei Organizații Europene de Cooperare Economică, existentă din 1948 și are sediul la Paris; din OCDE inițial au făcut parte 18 țări: Anglia, Austria, Belgia, Danemarca, Elveția, Franța, Germania, Grecia, Irlanda, Islanda, Italia, Luxemburg, Norvegia, Olanda, Portugalia, Spania, Suedia, Turcia. Din anul 1964 la OCDE au aderat și S.U.A., Canada și Japonia iar țările Australia, Finlanda și Iugoslavia sunt țări membre cu statut special.

crimei cibernetice. Nu au fost încă identificate soluții la nivelul CEE în ceea ce privește: conținutul ilegal și nociv al unor comunicări prin Internet, reguli procedurale penale, securizarea sistemelor de calcul, precum și sancțiuni în domeniul protecției datelor. Aceste probleme ar putea fi soluționate dacă programul de acțiuni „Legal Aspects of Computer-Related Crime in the Information Society”³, adoptat la nivel european, s-ar realiza. Programul prevede măsuri atât în afara cadrului juridic cât și măsuri pentru dezvoltarea cadrului juridic:

✿ *In sectorul acțiunilor din afara cadrului juridic, Uniunea Europeană ar trebui:*

- ✿ să dezvolte agenți inteligenți, specializați în analiza și selectarea conexiunilor cu site-urile în legătură cu generarea de infracțiuni;
- ✿ să instruiască și să acționeze pentru conștientizarea utilizatorilor TIC asupra pericolelor potențiale existente;
- ✿ să dezvolte tehnologii complexe și noi proiecte de cercetare în domeniul securității calculatoarelor (în special în legătură cu e-business și cu tranzacțiile electronice financiare);
- ✿ să dezvolte, într-un cadru legal adecvat, o rețea de puncte de contact pentru diseminarea de comunicări cu conținut nociv;
- ✿ să stabilească un cod de conduită pentru întreprinzătorii internaționali (în special cu referire la conținutul nociv, la activitățile ilegale și la protocoale, pentru cooperarea internațională a poliției);
- ✿ să dezvolte proceduri de parcurgere inversă a traseului de transfer date (în special prin acțiunea în comun a advocaților, procurorilor și a industriașilor pentru a dezvolta, implementa și utiliza noi produse soft adiționale la protocoalele TCP/IP, utilizabile în asemenea proceduri);

✿ *Pentru dezvoltarea cadrului juridic existent, Uniunea Europeană ar trebui să elaboreze:*

- ✿ directivă asupra responsabilității (civile și penale) a furnizorilor de servicii și acces la Internet (ar trebui elaborată înainte de adoptarea mai multor legi naționale care să reglementeze asemenea probleme);
- ✿ directivă prin care să se definească ce este un mesaj cu conținut legal, ilegal și nociv transmis în rețeaua de calculatoare, care ar putea nu numai să solicite Statelor Membre UE să adopte sancțiuni efective împotriva mesajelor ilegale sau nocive și să restricționeze fluxul de date internaționale în raport de conținutul ilegal sau nociv care nu se conformează listei întocmite în baza definițiilor;
- ✿ listă a acțiunilor ilegale care ar trebui interzise și sancționate prin legile naționale cu scopul de a se garanta securitatea și protecția utilizatorului de rețele de calculatoare europene;
- ✿ acțiuni de perfecționare a informării asupra situației juridice din Statele Membre (perfecționarea și actualizarea periodică a bazelor de date pe teme juridice cu privire la starea criminalității cibernetice);

³ <http://www2.echo.lu/legal/en/comcrime/sieber.html#1>

✿ Pentru dezvoltarea cadrului juridic existent, Uniunea Europeană ar trebui să coopereze cu Consiliul Europei, cu G8 și cu alte organizații internaționale pentru:

- a defini un minim de reguli de luptă prin dreptul penal împotriva infracțiunilor comise prin intermediul calculatorului;
- a recomanda forța coercitivă adecvată pentru investigarea crimelor cibernetice din rețelele internaționale de calculatoare (echilibrând cerințele în raport cu urmărirea juridică efectivă și respectarea drepturilor umane pentru suspecti și martori);
- a se îngriji de transferul investigațiilor în rețelele internaționale de calculatoare (în special transferul “on-line” al investigațiilor și înghețarea operațiunilor de transfer de date);
- a defini gama de jurisdicții naționale în rețelele internaționale de calculatoare (în special soluționarea conflictelor de jurisdicție care pot apărea în rețelele internaționale de calculatoare, în raport cu conținutul ilegal care s-ar putea încadra într-o multitudine de jurisdicții);
- a crea un set de reguli comune pentru armonizarea înregistrărilor care se arhivează în poliție și în statistici judiciare precum și pentru analize statistice în tipuri specifice de infracțiuni (în special cibernetice).

O altă temă asupra căreia ar trebui chibzuit este diversitatea calității calculatoarelor și sistemelor de comunicare existente în exploatare în ceea ce privește proiectarea și realizarea tehnologică, interfețele utilizate, fiabilitatea, siguranța în exploatare. Ar trebui luată în considerare și diversitatea strategiilor naționale în ceea ce privește politica TIC din diferite țări sau cea adoptată de către diferite consorții economice internaționale, atât producătoare cât și utilizatoare de mijloace tehnice TIC , precum și de diversitatea preferințelor diverșilor utilizatori TIC în ceea ce privește tipurile de produse, particularități constructive, mediul de lucru, caracterul privat conferit etc.

Prin capitolul 19 al documentului de poziție prezentat de România în cadrul Conferinței Interguvernamentale pentru aderarea la Uniunea Europeană, țara noastră și-a asumat unilateral data de 1 ianuarie 2007 ca ipoteză de lucru pentru încheierea pregătirilor de aderare și a declarat că acceptă în întregime acquis-ul comunitar pentru telecomunicații și tehnologia informației, aflat în vigoare la data de 31 decembrie 1999.

În sectorul telecomunicațiilor, România a solicitat o perioadă de 6 ani , adică până la 1 ianuarie 2013, pentru armonizarea integrală a spectrului radio în acord cu Tabelul European de Alocare și Utilizare a Frecvențelor (Raportul ERC 25- Bruxelles 1994, cu modificările ulterioare), precum și pentru aplicarea tuturor deciziilor și recomandărilor Comitetului European de Radiocomunicații (ERC) conform Rezoluției Consiliului Uniunii Europene din 19 noiembrie 1992.

În sectorul tehnologiei informației, țara noastră nu a solicitat suplimentar nici o perioadă de tranziție sau derogare și și-a declarat interesul în participarea la realizarea societății informaționale în țările Europei Centrale și de Est, așa cum s-a definit la cel de-al treilea

Forum pentru Societatea Informațională și cum s-a actualizat la întâlnirea ministerială de la Varșovia din luna mai 2000.

Armonizarea legislației române cu cea comunitară a început să se realizeze, dar există întârzieri față de planificările efectuate pentru anii 2000-2001. Pentru a se putea realiza obiectivul propus de a se încheia pregătirile de aderare la Uniunea Europeană este necesar să se armonizeze legislația română cu întreaga legislație comunitară și nu numai cu cea aflată în vigoare la 31 decembrie 1999 .

În consecință, singura opțiune explicită pentru România pentru orizonturile 2004-2007-2010, în contextul impactului social, juridic, economic, etic al utilizării TIC ar trebui să prevadă:

- armonizarea cadrului juridic național cu cel comunitar în vigoare cel puțin la 1 ianuarie 2007 și crearea prin acțiuni ferme a convingerii că această armonizare se face printr-o continuă actualizare; Participarea activă a țării noastre la realizarea programului de acțiuni adoptat la nivel european;
- conceperea unei strategii naționale de contracarare a acțiunilor criminale cibernetice și crearea infrastructurii necesare care să permită prevenirea infracțiunilor facilitate sau generate în condițiile utilizării TIC. În cadrul acestei strategii ar trebui:
 - să se conceapă un set de măsuri prin care opinia publică să devină conștientă asupra acțiunilor care s-ar impune în caz de necesitate și care, împreună cu setul de măsuri menite să constituie o cultură a securizării sistemelor informatice, să faciliteze depășirea momentelor posibile de criză în funcționarea infrastructurilor critice ale SI-SC.
 - să se adopte un Cod al dezvoltării și utilizării tehnologiei informației și comunicațiilor, cu caracter de sinteză și orientare, pentru atingerea stadiului corespunzător conceptului definit pe plan mondial de societatea informațională-societatea cunoașterii.
- participarea activă pe plan internațional la elaborarea noii strategii pertinente din domeniul informatic

Societatea Informațională - Societatea Cunoașterii, în curs de edificare în lumea modernă, creează un nou sistem evoluat de reglementări juridice internaționale care să monitorizeze interacțiunile cu societatea ale impactului social negativ al utilizării TIC. Dacă România nu-și va armoniza cadrul juridic național cu acquisul comunitar, dacă nu-și va adapta legislația la noul tip de societate ea nu va fi admisă să adere la comunitatea europeană și internațională. Neacceptarea țării noastre în structurile euro-atlantice va intensifica dezechilibrele economico-sociale, va agrava pierderile, va adânci decalajul față de țările dezvoltate din punct de vedere industrial.

Neintegrarea României în noul sistem de drept internațional ar însemna ca întreaga structură economico-politică și social culturală românească să devină incompatibilă cu noile structuri euro-atlantice , fapt ce va constitui un obstacol în calea accesului la noile tehnologii de vârf, o cauză a lipsei de finalitate sau ineficienței investițiilor pentru

informatizarea sectorului public, imposibilitatea integrării țării noastre în noul circuit modern de valori culturale.

Absența unui cadru juridic care să reglementeze lupta împotriva infracțiunii cibernetice ar crea posibilitatea transformării țării noastre într-un “rai informatic” al hackerilor, într-un spațiu din care ar putea fi lansate atacuri împotriva sistemelor informatice din comunitatea internațională. Această situație nu ar rămâne fără urmări. În cea mai avantajoasă situație pentru noi ar conduce numai la restricții de piață și la bariere naționale în calea liberă a informației dar, ar putea avea și urmări incalculabile și, în nici-un caz, dorite.

O tehnologie nouă, inclusiv TIC, trebuie comparată cu alternativele sale și făcut un bilanț al avantajelor și dezavantajelor generate de fiecare dintre aceste noi tehnologii. Evoluția tehnologică, în general, a fost un factor major în generarea de bunăstare, libertate de acțiune și oportunități de dezvoltare pentru sute și mii de milioane de oameni pentru a trăi mai bine. Aceasta nu înseamnă că TIC, această nouă tehnologie minunată nu prezintă alături de lumini și umbre. Se impune studierea TIC ca și a oricărei noi tehnologii pentru a reduce tot ceea ce este defavorabil și a dezvolta tot ceea ce este pozitiv.